

Samo Rugelj: Gledalec/Bralec (UMco, 2009)

MATIC MAJČEN

Luč dneva je ugledala nova knjiga s področja filma izpod peresa slovenskega avtorja. Zbirka esejev Sama Ruglja *Gledalec/Bralec* se vsaj v prvi polovici ukvarja z gibljivimi podobami in je tako v marsičem neposredna naslednica *Stranpoti slovenskega filma* iz leta 2007. Vendar pa med njima obstaja bistvena razlika: če je avtor za *Stranpoti* imel na razpolago za sedem let objavljenih zapisov, se je sedaj za objavo knjige odločil že po dveh. Žal se to precej pozna, saj gre za manj osredotočen in kakovostno slabši izdelek.

Prvih 50 strani je namenjenih svetovnemu filmu in ti zapisi ne presežejo naštevanja splošno znanih dejstev, kot je kratek povzetek kariere Ingmarja Bergmana ali pa pripovedovanje vsebin znanih filmskih hitov, kot sta *Življenje je lepo* ali *Čarovnica iz Blaira*. Izpostaviti je potrebno še en korak nazaj v primerjavi s *Stranpotmi*: avtor nam tokrat ni privoščil podatkov o datumih in naslovih publikacij, v katerih so bili teksti prvotno objavljeni, tako da je kontekst branja prepuščen bralčevi domišljiji. Ob tem je pogosto govora o prihodnjih dogodkih, ki so se medtem že zgodili (npr. o možnostih posameznega filma na podelitvi oskarjev), v besedilih pa avtor pušča tudi kopico relativnih časovnih opredelitev (lanski, letošnji), ki brez fiksnega datuma bralcu zgolj otežujejo delo. Kasneje se Rugelj vendarle posveti tistemu, kar najbolj obvlada in kar je *Stranpoti slovenskega filma* naredilo za bistveno boljše zbirko esejev: podajanje insajderskih informacij iz kolesja slovenske

filmske industrije, ki jih zna na podlagi podrobnega poznavanja ekonomskih vidikov filma nadgraditi s svojimi domiselnimi predlogi. Tu nastopijo področja, znotraj katerih se v svojih razmišljanjih najpogosteje giblje: ovire na poti razvoja slovenske kinematografije, težave pri uvajanju filmske vzgoje v šole ter kritičen pogled na delovanje javne filmske institucije. Vendar pa si pisec tudi tokrat ob tem dovoli pasti na nivo, ki nikakor ni primeren za resno knjižno delo in s katerim tudi diskreditira marsikaj poprej zapisanega: nekje denimo porabi več kot tri vrstice za skrajno žaljivo pisanje o nasproti misleči srenji, ki naj bi bila trenutno aktivna v slovenskem filmu, nato smo nekaj strani kasneje v povsem drugačnem tonu poučeni o tem, kako se je kritike na splošno treba lotiti dostojno, argumentirano,

in nikakor ne žaljivo. Pomanjkanje razlikovanja med tem, kaj je bralstvu zanimiva informacija in kaj osebno obračunavanje ter samopromocija, spet privre na dan kot glavna slabost Rugljevega pisanja. Ponovno se je torej izkazalo, da je filmska scena pri nas burna in polna nasprotujočih si pogledov, kajti druga polovica dela, ki jo sestavljajo eseji na temo knjig in založništva, je bistveno bolj uravnotežena in umirjena. V njej najdemo razmišljanja o temah, kot so elektronska knjiga, fenomen Harryja Potterja, novonastala Agencija za knjigo, če naštejemo le najpoglavitnejše.

Gledalec/Bralec je 87. knjiga knjižne zbirke *Premiera* založbe UMco, ki skorajda nični profitnosti navkljub že celo desetletje skrbi za stalno in relevantno oskrbovanje slovenskega trga s filmsko literaturo. Avtorjevi pogosto poudarjeni

požrtvovalnosti in altruističnosti tega početja gre aplavdirati, seveda z opombo, da je tu in tam prav tempo izdajanja tisti, ki posameznim delom jemlje prepričljivost. Rugelj v enem izmed intervjujev v *Gledalcu/Bralcu*, ko govori o svojem direktorovanju Festivalu slovenskega filma, izjavi: »Lahko si genij, a če nimaš vsebine, ne moreš narediti prav veliko.« In to drži tudi za pričujočo knjigo. Kljub temu pa gre za pomemben člen v delu naše publicistike, saj gre za enega redkih domačih filmskih piscev, ki konsistentno spremlja filmsko dogajanje doma in v tujini, s tem pa odpira prostor javni debati o pogosto kočljivih temah.

